

Obsah

Úvod	15
Jak se tahle kniha používá?	15
Kdo jste vy?	16
Co je potřeba za počítač?	17
Co je potřeba vědět předem?	17
Potřebujete ještě něco?	18
1. Začínáme s Unixem	19
Jak získat Unix nebo přístup k unixovému systému	20
Různé typy přístupu k Unixu	20
Shellový účet.....	21
Přístup k vašemu firemnímu systému.....	21
Instalace Unixu na starý nebo přebytečný počítač	21
Instalace Unixu vedle Windows	21
Varianty Unixu.....	22
Připojení k unixovému systému	22
O připojení	22
Ještě než začnete.....	24
Zapište si informace o vašem konkrétním připojení.....	25
Jak se přihlásit	25
Nastavení SSH klienta	27
Změna hesla pomocí passwd	27
Fakta o heslech.....	28
Výpis adresářů a souborů pomocí ls	29
Změna adresáře pomocí cd	31
Nahoru a dolů	31
Jak se najít pomocí pwd	32
Posílání vstupu a výstupu rourou	33
Přesměrování výstupu	34

Zástupné znaky	36
Zobrazení obsahu souboru pomocí more	36
Zobrazení obsahu souboru příkazem cat	38
Průzkum systému	39
Kde hledat nápovědu: man	40
Jak se odhlásit	42
2. Adresáře a soubory	43
Vytváření adresářů příkazem mkdir	44
Pojmenování adresářů (a souborů)	45
Vytváření souborů příkazem touch	46
Kopírování adresářů a souborů příkazem cp	47
Výpis adresářů a souborů příkazem ls (další dobroty)	48
Přesouvání souborů příkazem mv	50
Mazání souborů příkazem rm	52
Můžu tomu systému vážně ublížit?	53
Mazání adresářů příkazem rmdir	54
Hledání ztracených souborů příkazem find	55
Hledání ztracených souborů příkazem locate	56
Pevné odkazy, příkaz ln	57
Symbolické odkazy, příkaz ln -s	59
3. Práce v shellu	61
Jak poznat, který shell používáte	62
Shelly a jejich možnosti	63
Změna shellu příkazem chsh	65
Dočasná změna shellu	67
Automatické doplňování v shellu bash	68
Bash a historie příkazů	68
Automatické doplňování v shellu zsh	70

Shell zsh a historie příkazů..... 71

Automatické doplňování v shellu ksh..... 72

Zobrazení historie příkazů v ksh..... 73

Zobrazení historie příkazů v csh 74

Přepínání uživatelů příkazem su 76

Oprava nastavení terminálu příkazem stty 77

Ukončení shellu..... 78

4. Tvorba a úpravy souborů..... 81

Jak si vybrat editor 82

    O editoru pico..... 82

    Žeň editorů..... 83

    O vi..... 83

    O Emacsu 84

Spuštění a první krůčky v editoru pico 85

Ukládání v editoru pico..... 85

    Editor pico a operace se schránkou..... 86

Editor pico a kontrola překlepů 88

Nápověda editoru pico 89

Ukončení editoru pico 90

Spuštění a první krůčky v editoru vi..... 91

Ukládání ve vi 92

Psaní a mazání textu ve vi 93

Import souborů do vi..... 94

Hledání a nahrazování textu ve vi 95

Ukončení vi 98

Spuštění a první krůčky v Emacsu 98

Emacs a kontrola překlepů..... 100

Ukládání v Emacsu 101

Ukončení Emacsu..... 103

Konfigurační soubory csh..... 78

..... 78

..... 78

5. Vlastnictví a práva.....	105
Jak fungují práva a vlastnictví souboru	106
Jak zjistit, co komu patří	107
Jak zjistit, do které skupiny patříte	109
Změna skupiny adresářů a souborů příkazem chgrp	110
Změna vlastníka adresářů a souborů příkazem chown.....	111
Změna práv příkazem chmod	112
Převod mezi číselným a mnemotechnickým zápisem práv.....	114
Změna výchozích práv příkazem umask.....	115
6. Zpracování souborů.....	117
Počítání souborů a jejich obsahu příkazem wc	118
Zobrazení začátku souboru příkazem head	119
Zobrazení konce souboru příkazem tail	120
Hledání textu příkazem grep	121
Program grep a regulární výrazy	122
Další příklady regulárních výrazů	124
Globální nahrazování programem sed.....	125
Úpravy souborů pomocí awk	126
Cé es co?.....	127
Porovnávání souborů příkazem cmp	127
Hledání rozdílů mezi soubory příkazem diff	128
Hledání rozdílů v souborech příkazem sdiff.....	129
Třídění souborů příkazem sort.....	130
Odstranění duplicit příkazem uniq	131
Vícenásobné přesměrování příkazem tee	132
Dal by si někdo mátové tee?.....	132
Úpravy příkazem tr.....	132
Formátování příkazem fmt	134
Předtisková příprava příkazem pr	135
Rozdělování souborů příkazem split	137

7. Zjišťování informací o systému	139
Jak získat informace o systému příkazem uname	140
Prohlížení souborových systémů příkazem df	141
Přehled využití disku příkazem du	142
Jak zjistit formát souboru příkazem file	144
Hledání informací o uživateli příkazem finger	144
Získání seznamu přihlášených uživatelů příkazem who	146
Získání seznamu přihlášených uživatelů příkazem w	147
Zjišťování informací o vlastním uživatelském účtu příkazem id	148
8. Nastavení vašeho unixového prostředí	151
Jak funguje unixové prostředí	152
Jak se zorientovat v aktuálním nastavení prostředí	153
Přidávání a změny proměnných	156
Se kterými proměnnými si hrát můžete	156
Vaše konfigurační soubory pro bash	158
Vaše konfigurační soubory pro zsh	158
Konfigurační soubory zsh	158
Jak v zsh přidat adresář do cesty	161
Jak v zsh změnit výzvu systému	163
Rychlé nastavení výzvy v zsh	165
Konfigurační soubory shellu bash	165
Bash a změna cesty	167
Bash a změna shellové výzvy	169
Rychlé nastavení výzvy shellu bash	171
Konfigurační soubory ksh	171
Vaše konfigurační soubory pro ksh	173
Jak v ksh přidat adresář do cesty	174
Změna výzvy v ksh	175
Rychlé nastavení výzvy v ksh	176
Konfigurační soubory csh	176
Vaše konfigurační soubory pro csh	178

Změna cesty v csh	178
Změna výzvy v csh	180
Rychlé nastavení výzvy v csh	181
Nastavení aliasů příkazem alias	181
Alias, které se hodí nastavit	183
9. Programy a procesy	185
Spouštění programů	186
Plánování jednorázových úloh příkazem at	187
Plánování opakovaných úloh příkazem cron	189
Pozastavení úlohy	192
Kontrola úloh příkazem jobs	192
Jak úlohu příkazem bg spustit na pozadí	193
Přesunutí úlohy do popředí příkazem fg	194
Nastavení priority procesu příkazem nice	194
Časování úloh příkazem time	195
Hledání běžících procesů příkazem ps	197
Ukončování procesů příkazem kill.....	198
10. Základy skriptování	201
Jak vytvořit shellový skript.....	202
Efektní echo	204
Spouštění shellových skriptů.....	204
Jak shellový skript označit jako spustitelný	205
Skriptování často volaných příkazů	206
Vkládání výstupu příkazů	207
Formátování dat.....	209
Smyčky	209
Podmíněné příkazy	211
Více o podmíněných příkazech.....	212
Přebírání parametrů	213

Uživatelský vstup.....	214
Ladění skriptů.....	215
11. Elektronická pošta.....	217
Výběr poštovního klienta a první kroky s ním.....	218
Čtení pošty programem pine	220
Tisk z pine.....	223
Psaní dopisů pomocí pine.....	223
Náš příspěvek k předmětu předmětů.....	224
Nastavení pine	224
Čtení pošty programem mutt	226
Psaní dopisů v muttu	227
Čtení pošty programem mail	229
Psaní dopisů programem mail	230
Vytvoření signatury.....	231
Automatické přeposílání příchozí pošty.....	232
Oznamování dovolené příkazem vacation	234
Nastavení procmailu	235
Odpovídání na e-maily pomocí procmailu	237
Procmail a zahazování spamu.....	239
Ukázková procmailová pravidla	240
12. Práce s Internetem.....	241
Jak se vyznat v unixové internetové hantýrce	242
Přihlášení na vzdálený systém pomocí ssh.....	243
Přihlášení na vzdálený systém přes telnet	243
Komunikace s ostatními uživateli příkazem write.....	245
Komunikace s ostatními uživateli příkazem talk	246
Stahování souborů příkazem ftp	248
Stahování více souborů najednou	250
Sdílení souborů na Internetu pomocí ftp.....	251

Brouzdání po webu v programu links	252
Navigace v linksu	253
Užitečné linksové klávesy	254
Brouzdání po webu v programu lynx	254
Navigace v lynxu	255
Užitečné lynxové klávesy	255
Stahování stránek programem wget	256
Kontrola spojení příkazem ping	257
Sledování spojení příkazem traceroute	258
Překlad doménových jmen na IP adresy	260
Jak si vybrat klienta pro news	262
Běžné usenetové kategorie	262
Čtení news v pine	263
Čtení news v programu tin	266
13. Práce s kódovanými a komprimovanými soubory	269
Kódování souborů programem uuencode	270
Dekódování souborů programem uudecode	272
Zálohování programem tar	273
Rozbalování tarballů	274
Komprimování souborů programem compress	275
Dekomprimování souborů programem uncompress	275
Komprimování souborů programem gzip	276
Dekomprimování souborů programem gunzip	277
Komprimování souborů a adresářů programem zip	278
Rozbalování souborů programem unzip	279
Spojování příkazů	280
14. Instalace vlastního softwaru	283
Jak se v Unixu instaluje software	284
Kde najít unixový software	284

08	Stahování, dekomprimace, hledání správného místa	286
18	Nastavení softwaru	287
88	Překlad a instalace příkazem make install	290
15.	Užitečné utility	295
	Kalendárium s programem cal	296
	Počítáme s programem bc	298
	Vyhodnocování výrazů příkazem expr	298
	Převody příkazem units	299
	Kontrola překlepů programem ispell	300
	Vyhledání zápisu slova příkazem look	301
	Tisk programem lp	302
	Nahrávání unixového sezení příkazem script	303
16.	Superuživatel	307
	Využití rootovských práv příkazem sudo	308
	Jak se stát rootem příkazem su	309
	Spouštění, zastavování a restartování démonů	311
	Změny v nastavení systému	312
	Sledování systému	314
	Průběžné sledování příkazem watch	317
	Kontrola bootovacích zpráv příkazem dmesg	318
	Nastavení data a času	319
17.	Senzační unixové triky	321
	Čištění HTML dokumentů programem tidy	322
	Nahrazování ve více dokumentech najednou příkazem sed	324
	Generování výpisů programem awk	327
	Interaktivní nastavení prostředí	328

Kódování ROT13 v sedu.....	330
Kódování ROT13 v shellovém skriptu.....	331
Zálohování programem rsync.....	333
Přesměrování chybového výstupu.....	334
A. Unixový přehled	337
B. Co a kde je	353
C. Příkazy a parametry	357
Rejstřík.....	401
Práce s kódovými a komprimovanými soubory.....	269
Administrace souborů.....	270
Administrace souborů programem find.....	272
Administrace souborů programem locate.....	273
Administrace souborů programem locate.....	274
Administrace souborů programem locate.....	275
Administrace souborů programem locate.....	275
Administrace souborů programem locate.....	276
Administrace souborů programem locate.....	277
Administrace souborů programem locate.....	278
Administrace souborů programem locate.....	279
Administrace souborů programem locate.....	280
Administrace souborů programem locate.....	281
Administrace souborů programem locate.....	282
Administrace souborů programem locate.....	283
Administrace souborů programem locate.....	284
Administrace souborů programem locate.....	284